

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm XXVI. Etsi Christus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

Etsi Christus.

PARAPHRASIS.

Abbas & Monachi Castellionis à præstando judiciali juramento abhorrebant, tanquam illis illicito. 1. Quia Christus *Matth. 5.* dixit: Ego dico vobis, non jurate; sit autem sermo vester, est, est, non, non; quod autem his abundantius, est à malo. 2. Apostolus *Iacobus 6. 5.* dixit: Ante omnia fratres mei nolite jurare.

AD hæc pluribus verbis respondet Innoc. III. summa doctrinæ in his consistit.

1. Iuramentum secundum se non malum esse, sed ex malo, videlicet peccato, & pœna peccati prouenire, si enim homines essent, vti deberent veraces, fideles, & mutuam sibi fidem habentes, tunc simplex asseueratio sufficeret.

2. Christus & S. Iacobus iuramentum non prohibuerunt simpliciter, sed ne falsò, aut temerè, aut sine necessitate iurètur; debet enim iuramentum hos comites, veracitatem, iudicium, & iustitiam habere. *Ierem. 4.* Dein per Creaturam jurare non est licitum, nisi referendo ad Creatorem, cum per solum Deum vltimatè ac principaliter iuramenta religiosa fieri possint, sicuti Apostolus scripsit, *Habr. 6.* Quòd homines per maiorem se jurant, videlicet per Deum.

Porro, quòd iuramentum secundum se & absolutè non illicitum sit, scripturæ testimoniis ostendit Pontifex. Quia & Angelus in *Apocalypsi* legitur iurasse per *Vincetorem in secula seculorum c. 10.* Et Christus non simplici asseueratione contentus fuit, sed addidit: *Amen dico vobis. In veritate dico vobis. Luc. 4.* Apostolus quoque non semel iuravit, *Testis est mihi Deus. Rom. 7.* Deus quoque in veteri Testamento tanquam iurans introducit. Iuravit Dominus,

d d d

nus,

furtum condonare, & actionem remittere possim, non tamen de remissione pacisci, antequam committatur; quòd si verò huiusmodi pactum bonis moribus repugnare, ac Reipublicæ noxium censetur, sequitur, quòd iuramento confirmari non possit, sicuti docui *l. 4. Tract. 3. c. 6. assert. 6.*

Posterior pars probatur. Cùm enim in hoc casu maritus non teneatur vxorem adulteram accusare ad diuortium celebrandum, sed illi condonare possit, vti docui *l. 5. rr. 10. p. 3. c. 7. n. 13.* & alio modo eius emendationem procurare, imprimis priuata monitione, postea, si illam spernat, canonicâ denuntiatione, ideò tutius est, vt hunc modum maritus eligat, idque ob iurandi religionem, quandoquidem quibusdam rationibus videri potest, iuramentum illud hominem obligare saltem ex religionis virtute propter regulam canonicam: *Omne iuramentum promissorium erga hominem seruari debet, si sine peccato seruari possit.* Cùm itaque hoc iuramentum consultum, imò tutius sit obseruare, vti Pontifex hinc respondet, sequitur, quòd obseruari debeat, ideòque maritus contra vxorem ad diuortium celebrandum agere non possit, sicuti sentit *Imola hic n. 14.*

Sed contrarium mihi magis placet, quòd docet *Ioan. Andr. hic. n. 9.* quòd iuramentum illud non sit obligatorium, quippe turpe & contra bonos mores naturales, cùm rationem scandali in se contineat, siue præbeat proximo peccandi occasionem. Quare responderetur ad fundamentum oppositum, quòd regula illa canonica hanc vnicam limitationem habere debeat, vt videlicet ab ea excipiatur casus iste, si legibus iustis prohibita sit alicuius rei promissio, tanquam turpis, & Reipublicæ noxia, non autem prohibita sit executio, v. g. vt aliquis non teneatur de furto, de adulterio; licet enim dolum, furtum, adulterium remittere, seu de eo non accusare concessum sit, non tamen pacisci de non accusando criminaliter, aut ciuilitè, quia illud peccandi occasionem non præbet, hoc verò maxime,

nus, & non pœnitebit eum, *Psalms. 109. Matib. 5.* præcipitur: Reddes Domino juramenta tua. Denique addit quædam prohiberi, quia secundum se & semper mala sunt, ut furtum, adulterium, quædam verò prohiberi, non quia per se mala sunt, sed quia frequenter & indiscretè fiunt, inde malum oritur. Ideò non ipsa res simpliciter prohibetur, sed abusus v. g. vini potatio, & tale quoque est juramentum, quod absolute malum non est, & propter necessitatem licitum, sed frequentatio eius in malum, videlicet perjurium inducit, juxta illud *Ecclesiast. 23.* Vir multum jurans replebitur iniquitate. Itaque ad dubitationem Religiosorum respondet, tamen si ipsi ad perfectionem vitæ Christianæ conari debeant, tamen si alij testes in causis, quas ipsi habent in judicio desiderentur, concessum ipsis esse, ut testimonium perhibeant veritati. vide quæ docui *l. 4. tract. 3. c. 1. n. 4. & seq. & c. 3.*

CAPITVLVM XXVII.

Sicut.

PARAPHRASIS.

Vacante Ecclesia Tudertina Canonici in quædam capitula jurârunt, quæ in damnum Episcopatus vergebant, postea Episcopus electus, qui & ipse vnus ex jurantibus fuerat eo tempore, adhuc in minoribus constitutus, consuluit Innoc. III. vtrûm his juramentis obligetur, præsertim cum per ea Episcopales redditus minuerentur. Pontifex rescribens ad Episcopum Ameliensem testatur, quòd dicto Episcopo ob juramentum editum pœnitentiam imposuerit, vterius verò considerans, quòd non juramenta, sed periuria potius sint dicenda, quæ contra Ecclesiasticam vtilitatem attentantur, mandat Episcopo Ameliensi, ut super his inquisitionem instituat per Canonicos, & si, quæ dicta sunt, vera cognoscat, videlicet quòd juramenta illa in damnum Episcopalis juris edita snt, in statum pristinum reducat.

SUMMARIUM.

1. Episcopus vel Prælatus Ecclesiasticus, jurans in aliqua, quæ in Episcopatus vel Prælaturæ præiudicium vergunt, non obligatur eo juramento.
2. An & quando possit Episcopus ex redditibus mensæ suæ aliquid donare Capitulo.
3. Læsis juribus Episcopatus, vel alterius Ecclesiæ, superior ex officio inquisitionem instituere potest tam ad emendandum peccatum, quàm Ecclesiæ succurrendum.

NOT. I. Si Episcopus, vel alius Prælatus iurauit aliquid se seruaturum, quæ in Episcopatus, seu Prælaturæ præiudicium vergant, non obligatur juramento. Ratio est, quia Sede vacante Canonici non possunt juribus Episcopalibus, aut Prælaturæ præiudicium afferre. *c. 1. & seq. no Sede vacante aliquid innouetur*, neque redditus Episcopales diminuere, *c. Si qua. de rebus. 42. 12. q. 2.*

Corollarium. Si Episcopus in capitulatione sua iurauit, se omnia acturum cum Capituli consensu, aut priuilegium nullum daturum, non requisito Capituli consensu: Intelligi debet in iis rebus, in quibus consensus Capituli secundum Canones requirendus est, non autem quòd amplior obligatio Episcopo imponatur, per quòd eius Episcopale officium ac potestas, quòd ipsi secundum Canones competere debet, restringatur.

Quærunthic incidenter DD. vtrûm Episcopus ex redditibus mensæ suæ quidpiam Capitulo donare possit.

Resp. Si id fieri possit sine Episcopalis sui statûs detrimento, quia ipse redditibus abundat magis, quàm Capitulum, tunc fieri id potest in præiudicium donantis Episcopi, non autem successeris, quo minus is reuocare possit. Prior pars habetur in gl. communiter recepta, in *Clement. 2. de rebus Ecclesiæ non alienan. verb. Ecclesiam*. Posteriorem partem tradit *Abbas. hic. n. 4.* & probat. Quia ad alienationem iurium, aut bonorum Episcopalium requiritur consensus